

עלון סגל ההוראה בעריכת עלי פריד וניצה דורי גליון 2, תמוז תשע"ב

מסרים לחודש תמוז

בשבת האחרונה, פרשת שלח, קראנו את פרשת המרגלים. פרשה זו עשויה לשפוך אור על הצדדים החיוביים והשליליים באשר לשליחות ציבורית תהא אשר תהא. כמי שעוסקים בהוראה, על כל אחד ואחת מאיתנו מוטלת אחריות ושליחות ציבורית חינוכית. לא אחת עולה סוגיה כלשהי לדין ציבורי, ולכל אחד מאיתנו כנראה יש דעה ודרך להגיב ולפעול. במציאות העכשווית נמצא, שבתוך כל קבוצה מגובשת ונבחרת, יהיו קולות שונים ואחרים, שלא בהכרח עולים בקנה אחד עם התפיסה הרווחת של הקבוצה. ולפעמים דעת המיעוט היא המאפשרת לצאת מהמסגרת ולחשוב אחרת... והראיה המשכנעת הוא הסיפור על יהושע וכלב בפרשת המרגלים.

"לשחות נגד הזרם" זו פעולה, שלעיתים מצמיחה, מעלה, מחייה, מאתגרת, מזמנת וכיו"ב, אם היא חפה מאינטרסים אישיים ומצורך גדלות.

חשוב לי לשמוע את דעתכם בנושאים, שלדעתכם יכולים להשביח את ההוראה בחוג לגיל הרך, גם אם אתם חושבים שדעתכם היא דעת מיעוט, כי כל קול ודעה חשובים ומשפיעים. זו גם הסיבה, שהחלטתי השנה לסכם בשיחה אישית עם כל אחד מכם ולא במפגש קולקטיבי. לכל דעה תפקיד בשיח החינוכי המקצועי והחברתי ומכל אחד מכם החכמתי ולמדתי. לא נותר לי אלא רק להודות לכל אחד מכם על הנכונות להגיע לפגישה, על הזמן שפיניתם לדבר ועל השיתוף בתובנות חדשות למען השבחת איכות ההוראה במכללה.

נקודה למחשבה

עשית?!", קבל בפניו אביו, "מדוע נתת את הפרח? תפילתך הבוקר ביער הרעידה עולמות עליונים. מלאכי מעלה עמדו לפני הקב"ה וביקשו למען עם ישראל. מחיצת הברזל, שהפרידה בין עולמות עליונים ותחתונים איימה להישבר, משמים הקשיבו לבקשותיך והעניקו לך את הפרח של תחיית המתים, איתו אמור היית ללכת למערת המכפלה, לקברי הנביאים והצדיקים, להעיר את הגדולים מתרדמת עולמים, להביא תיקון לעולם. אולם השטן חיבל בכל. את שליחו שלח – מתחזה לגביר שבעגלה, וכך, בעבור לחם – מסרת לו את הפרח של תחיית המתים" (מתוך "חובת התלמידים", פרק ד, האדמו"ר מפיאסצ'נה).

על סיפור זה כותבת ד"ר פנינה נויבירט בעלון "שבטון", כי שורש הביקורת על הסנדלר נעוץ בכך, שלא הכיר בעצמתו, בערכו, בערך תפילתו. מנקודת מבטו של הסנדלר – הוא בסך הכל פנה אל הקב"ה לבקש לחם, להשביע את רעבון משפחתו – והנה תפילתו נענתה, והוא שמח בלחם שהתגלגל לידי. אולם מנקודת מבט אובייקטיבית – הסנדלר השמיע את תפילת חייו, טלטל עולמות עליונים, פרץ שערי שמים, ביקע מחיצות ברזל, כמעט הביא לתחיית מתים בעולם. לו רק היה מבין הסנדלר מה רב כוחו ומה

מעשה בסנדלר עני, שחי בארץ ישראל. תמיד התפרנס בדוחק, אך הסתפק במועט, והאמין כי עולם זה הוא רק פרודור לעולם הבא. בצדקותו, נהג הסנדלר להתבודד ביער בפנים בוערות מקדושה עד כי זכה לכינוי "הסנדלר החסיד". חלפו השנים, פרצה מלחמת העולם הראשונה, ומטה לחמו של הסנדלר נגדע, והוא, אשתו ובניו נותרו רעבים ללחם. מיום ליום החריף מצבם, עד כי לאחר שלושה ימי צום, התחזק הסנדלר, קם ויצא אל היער. בייאושו התחנן הסנדלר בפני ה' על חייו, על משפחתו ועמו, על כבוד השכינה שגלתה מארצה, עד כי מרוב תשישות ורעב התעלף. כעבור זמן התעורר הסנדלר והריח ריח ניחוח מיוחד במינו, לנגד עיניו צמח פרח יפה וריחני כמוהו לא נראה מעולם. בהתרגשות קטף הסנדלר את הפרח ורץ עמו לביתו, הוא קיווה כי הריח יאושש את בני ביתו. פתאום עברה עגלה מפוארת ובה גביר. הגביר חמד את הפרח, והציע לרכוש אותו מהסנדלר. הסנדלר סירב, אולם ניאות למסור את הפרח תמורת כיכר לחם, נוכח רעבון משפחתו. ואכן כך היה – הגביר נתן לסנדלר לחם, והסנדלר מסר לגביר את הפרח ורץ עמו לביתו שמח וטוב לב. בלילה התגלה לסנדלר אביו המנוח, כשהוא בוכה בכי מר: "מה

רב הרושם שהותירה תפילתו, לו היה מעריך את גודל הציפייה ממנו, את גודל השכר שקיבל עבור תפילתו – לא היה מחליף את הפרח בלחם.

יש ליהנות מן החופשה הבאה עלינו לטובה, מגיע לנו להירגע מעמלנו ולהפיג מתחים, אולם איך ייראו השבועות הקרובים – האם בעלי תוכן ומשמעות או שמא ריקים? ייתכן כי התשובה לכך נעוצה בהערכתנו את עצמנו. אדם המעריך את עצמו ואת כוחותיו לא יסתפק ב"העברת זמן" חסרת תכלית, לא יזלזל בזמן יקר הערך שניתן לו במתנה. לא יחמיץ שלושה חודשים תמימים, שהוענקו לו על מנת שיעשה בהם שימוש ראוי, לא יחליף פרח נפלא בכיכרות לחם. מאחלת לכולכם ניצול מועיל ופורה של הזמן היקר.

שבוע הספר

חדשות

* ימי עיון בתנ"ך ייערכו אי"ה במכללת הרצוג בימים ראשון עד חמישי, ג' – ז' בחודש אב (22 – 26.7).

* הכשרה – גננות חסרות תואר אקדמי מכשירות עצמובמכללת תלפיות לחוק חינוך חובה מגיל 3 (מתוך עלון "מצב הרוח").

* ספרים חדשים של מרצים במכללת תלפיות – ערב השקה חגיגי, לרגל צאתם לאור של ספריהם של ד"ר משה רוז, 'הציור כראי הנפש' ושל ד"ר אסנת רובין, 'ניורופיזיקה', שניהם מרצים במכללת תלפיות בחולון, נערך ביוזמת רשות המחקר במכללה (מתוך עלון "מצב הרוח").

בימים אלה רחובות ישראל הופכים ליריד חגיגי ומגדלי ספרים מתנשאים על גבי זכונים, ציבור גדול מתעניין במלה הכתובה ואנשי תרבות ורוח יוצאים לרחובות ומנהלים שיח תרבותי עם העוברים והשבים. יש לנו הזדמנות נדירה למפגש בלתי אמצעי עם עולם הספרות. מחירי הספרים אמנם נמוכים מהרגיל, דבר הגורם לזעם בקרב הסופרים, אבל דמיינו לעצמכם איך היה נראה העולם ללא ירידת המחירים. אם המחיר הבלעדי לספר היה 90 ש', הצרכן לא היה נחשף לסופרים צעירים ולא מוכרים. יוצא אפוא, שמבצעי ה"ארבעה במאה", עם כל הבעייתיות שבדבר, מאפשרים שיווק רחב יותר. במציאות הנוכחית, כשמהפכה אלקטרונית דוחקת את הדפוס המסורתי לקרן זווית, וקיימת תחזית קודרת לגבי עתיד הספרים, יש לרוות נחת מהשבוע הזה ופשוט לצאת לרחובות ולחגוג.

בילדותי, שבוע הספר היה האירוע המכונן ביותר בבילוי

משותף עם אבי ז'ל. שום ספר אלקטרוני לא יכול להחליף את ריח הספר החדש, שעמלתי שעות בבחירתו ושבתי עמו הביתה בלב מלא שמחה, כשידי האחת אוחת בספר קרוב ללב וידי השנייה אוחת ביד אבא. משמעותה של היציאה לשבוע הספר עבורי היום – מעבר לחוויה הספרותית – לשחזר את חוויית הילדות ולהתייחד עם זכרוננו של אבא, שהקפיד על קניית ספר או שניים בכל שנה עבורי, גם כשהפרוטה לא הייתה מצויה בכיסו.

שיתוף

בשיעורים האחרונים נכנסנו אורנה ואני לשיחת סיכום שנה עם הסטודנטיות בשנים א' ו-ב'. בין היתר עלתה מהן הטענה הבאה: מדוע אנחנו צריכות ללמוד מקצוע זה או אחר, שאינם תורמים לעבודתנו בגן הילדים? רבות מהסטודנטיות שלנו סבורות, שלידע אין ערך עצמאי. אין שום טעם ללמוד לשם הלימוד. כל לימוד חייב לסייע לי במשהו, אחרת חבל להעמיס. הרב עמיחי גורדין, ר"מ בשיבת הר עציון, מדגיש לנוכח תלונות אלה, שעולות גם באוזניו מפי תלמידי ישיבות, שהאוניברסיטה העברית קיבלה בשנים האחרונות החלטה חריגה. כל סטודנט חייב ללמוד קורסים מתחומים אחרים שאינם קשורים ללימודיו ולעתידו. כך סטודנט לפיזיקה לומד גם פסיכולוגיה וסטודנט לכימיה לומד גם אשורולוגיה. קשה להניח שסטודנט לכימיה יעזור אי פעם בידע שרכש בלימודי אשורולוגיה, קשה להניח שפיזיקאי יעזור בידע הפסיכולוגי שבידיו בעת ביצוע ניסויים במעבדה. למה האוניברסיטה העברית מעמיסה עליהם דברים מיותרים? כי היא יודעת שזה תורם להם. האוניברסיטה העברית מבינה שידע מעצב את אישיות האדם. לידע יש ערך לא רק כאמצעי. האוניברסיטה לא מתעניינת רק כיצד הלימוד ישרת את התלמיד אלא מנסה לבנות סטודנטים עם ידע אישי ובעלי עוצמות פנימיות. בארצות הברית סטודנט לתואר ראשון לומד בשנתיים הראשונות לימודים כללים. סתם כך. שם מבינים כי כך יגדלו סטודנטים בעלי עוצמות גדולות יותר. הידע הכללי לא יעזור לסטודנט למשפטים לייצג טוב יותר את לקוחותיו. הוא יסייע לו להיות אדם מלא ושלם יותר. בקורס הטיס היוקרתי של חיל האוויר מקדישים שנה תמימה כדי להקנות לטייסים שלנו תואר ראשון. המרצים באוניברסיטת 'בן גוריון' לא אמורים לעזור לפרח הטיס להטיס טוב יותר את המטוס. הם עוזרים לטייס להיות אדם עוצמתי יותר. מפקדי בית הספר לטיסה מבינים ורואים שפרחי הטיס של היום הם אנשים גדולים יותר. בשיח הציבורי אנו שומעים בעיקר אל אלו הסבורים שידע הינו אמצעי ותו לא. צריך לזכור שישנה גם גישה אחרת. גישה

שיוצאת מאולמות ההרצאה שבהר הצופים ומבסיס חיל האוויר שבחצרים. גישה שמבינה, שידע אינו רק אמצעי. כל ידע תורם לאדם. ידע הוא ערך. ערך עצמאי. את הדברים הללו - ניסינו להסביר לאותן סטודנטיות. כולי תקווה, שהדברים יחלחלו אט אט.

ספרים מומלצים

“אגדה ופרשה” מאת הרב נעם פרל.

הספר “אגדה ופרשה” הוא ספר עיון ייחודי, המעניק זווית חדשה ויוצאת דופן על מדרשי האגדה. הספר מזמין את הקוראים לחוויית עיון מיוחדת במדרשים, בפרשת השבוע ובעצמם. “עולם מדרשי האגדה עולם מדהים, מרהיב ושובה לב הוא...עולם המוביל אותנו בשמחה להזדהות ולדבקות בבורא העולם, דרכי הנהגתו ומידותיו”, נכתב בתחילת הספר. ובעולם זה מסייר הקורא בהנחייתו של הרב נעם פרל. הספר ערוך על-פי פרשיות

השבוע, כאשר בכל פרשה ישנו עיסוק בארבעה מדרשים. בכל דף מוגשים בפני הקורא המדרש והפסוק שממנו הוא נדרש, ולצידם תובנותיו של המחבר הכתובת בשפה הפונה אל הלב, שאינה מעמיסה על הקורא. התובנות מוצאות במדרשים את הרלוונטיות שלהם לימינו אנו, להתמודדויות האישיות והחברתיות, הקטנות והגדולות, ונותנות כיוונים למחשבה על חיינו ועל האפשרות לנתבם נכון יותר. הספר ערוך באופן מזמין, הכותרות העכשוויות מסקרנות כמו: “תכף אשוב”, “הלל הזקן בחדר הכושר” ו”כוס קפה עם הבורא” והופכות את המסרים למשהו חי ופועם.

“חוטים מקשרים” מאת ויקטוריה היסלופ.

הרומן ההיסטורי “חוטים מקשרים” לוקח אותנו אל יוון של המאה העשרים. הוא פותח בראשית המאה העשרים: שנת 1917 זמן השריפה הגדולה בסלוניקי, עובר דרך מלחמת תורכיה יוון הטראגית וחילופי האוכלוסין בין תורכיה ליוון אשר באו בעקבותיה, הדיקטטורה שקמה לאחר אי סדר שלטוני, מלחמת העולם השנייה ושואת יהודי יוון ולאחריה המלחמות הפוליטיות בין הימין השמרני לשמאל הקומוניסטי.

עולמן של שלוש משפחות נחשף לנגד עינינו, כל אחת ומעמדה, כל אחת וגורלה ובסופו של דבר הגורלות מתקשרים כחוטים. הדמות הראשית היא קטרינה, ילדה שדרך עיניה אנו מתוודעים להיסטוריה של יוון. היא נקרעת מהעיר איזמיר במלחמת תורכיה יוון, עוברת לסלוניקי עם משפחה מאמצת, עובדת כתופרת בבית מלאכה של משפחת מורנו היהודייה ומתאהבת בדימיטריס שכנה לשעבר, בן למשפחת עשירים, שהופך ללוחם חירות, פרטיזן

בשירות התנועות הקומוניסטיות. שלוש המשפחות עוברות טלטלה שהיא פועל יוצא מן ההיסטוריה עקובת הדם, כך נמשך הסיפור כשהוא מתמקד במחצית הראשונה של המאה העשרים עד להווה, בשנת 2007, כשנכדה של קטרינה שגדל בבריטניה בא לביקור ומגלה בה, בסלוניקי, פנים חדשות. דרך הרומן ההיסטורי “חוטים מקשרים”, אפשר ללמוד על ההיסטוריה של יוון בכלל וכן על ההיסטוריה המפוארת אך הטראגית של יהודי סלוניקי. המחברת ערכה עבודת תחקיר מעוררת השתאות אודות יוון ובייחוד אודות הפן החשוב של מורשת יהודי סלוניקי שמקורה בתור הזהב של יהודי ספרד, מתקופת הגירוש (1492) וסופה המר בשנות השואה, אושוויץ (1943).

הצגות מומלצות

“הילכו שניים יחדיו” – מאת א”ב יהושע.

דרמה היסטורית המבוססת על סיפור אמיתי. שורשי המחלוקות בין ימין ובין שמאל בתנועה הציונית משתקפים דרך מפגש בין דוד בן גוריון לבין זאב ז'בוטינסקי שהתקיים בשנת 1934.

“ירושלים החדשה” – מאת דיוויד אייבס.

דרמה היסטורית המבוססת על העימות בין הפילוסוף ברוך שפינוזה לבין פרנסי הקהילה היהודית באמסטרדם, שהאשימו אותו בכפירה.

סרט מומלץ

“טרה פרמה” –

סרט דרמה על דייג סיציליאני צעיר הנקרע בין המסורת המשפחתית ההומאנית לבין המשטרה הרודפת אחר מהגרים לא חוקיים מאפריקה.

שיר / חזי לסקלי

בית חולים
בית ספר
בית סוהר
בית כנסת
אך היא מעדיפה
לגלות
באר חלב באמצע עיר.
שירה חייבת לישון, לישון ולחלום על שירה.
שירה חייבת לשכב, לשכב ולדבר מתוך
שינה.
שירה חייבת להיות קבורה
באדמה
ולדבר בשפתם של המתים.
שירה חייבת לטפל בחולים.
שירה חייבת להכשיל את עצמה,
לבטל את עצמה,
לבגוד בעצמה,
לנטוש ולהינטש.
שירה חייבת לחיות.

מתוך "באר חלב באמצע עיר":
כל השירים 1968-1992, הוצאת עם עובד

שירה חייבת לעמוד ולדבר.
לעמוד על מכונת כביסה מקולקלת ולדבר
בשפתו של הגרב שגרם
לקלוקל.
שירה חייבת לעמוד על אדן החלון ולדבר
בשפתם של העומדים על אדן החלון.
שירה חייבת לרקוד,
ולצייץ בשפתו של העכבר המתגורר
מתחת לבמה ונחרד
מעדינותו המופרזת של המחול.
שירה חייבת לדפוק בדלת
חרש או בפראות.
לא לגעת בפעמון.
שירה חייבת לבקר בברצלונה ולדבר שם
א נ ג ל י ת.
שירה חייבת לנוח, בעיקר לנוח.
שירה אינה חייבת להיות שירה.
היא יכולה להיות מזון מדבר.
שירה יכולה להיות קונפיטורה
כלומר פרי מת וטעים.
שירה יכולה להיות סוכרזית
כלומר ממתיק מלאכותי ומסרטן.
שירה יכולה לבנות
בית מגורים

ברכות חמות!

מכל צוות ההוראה בחוג לגיל הרך לרגל טקס חלוקת תארים לבוגרי המחזור הראשון במכללה ללימודי תואר שני בהוראת התנ"ך בראי הפרשנות היהודית לדורותיה. יהי רצון, שבקרוב נזכה גם לטקס תואר שני בלימודי הגיל הרך!

הנכם מוזמנים לשלוח לי המייל דברים שתמצאו להביא לידיעת שאר חברי הסגל בחוג לגיל הרך לצד הקשר הבא של חודש אב: שיתוף בעשייה, חוויות, לביט, הרהורים וככל העולה על רוחכם.
חודש טוב ומבורך
נצח

מזל טוב!

לד"ר תרצה פריש לרגל קבלת הדוקטורט, קבלי את מיטב ברכותינו! עלי והצליחי ויהי ה' עמך אשת החיל!

לאורנה שניידר, לתמי יהושע, לפרופ' טליה הורוביץ ולניצה דורי לרגל יום הולדתן, שחל בחודש תמוז!

